

Sınıf Yönetimi

Editörler: İbrahim GÜL · Yüksel GÜNDÜZ

Editörler: Doç. Dr. İbrahim GÜL - Doç. Dr. Yüksel GÜNDÜZ

SINIF YÖNETİMİ

ISBN 978-625-8325-61-4

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

I. Baskı: Eylül 2022, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126 Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: (0312) 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Öğretmenlere mesleğe girmeden önce, öğretmenlik meslek bilgisi kazandırılmaya yönelik verilen dersler arasında sınıf yönetimi de yer almaktadır. Bu derste yer alan bilgiler, diğer derslerde kazanılan bilgilerin sınıf ortamında etkili biçimde nasıl kullanılacağını ve sınıfın nasıl yönetileceğini ortaya koymaktadır. Sınıf yönetimi, sınıfın fiziki unsurlarının, sınıfta geçirilecek zamanın, program etkinliklerinin, öğrencilerle kurulacak iletişim-etkileşimin ve sınıf içi davranışların eş zamanlı olarak yürütülmesidir. Sınıf ortamının doğru ve amaca uygun yönetilebilmesi için önce sağlam bir teorik alt yapının, sonra da bunları uygulamaya geçirecek becerilerin kazanılması gerekir.

Teorik alt yapı oluşmadan, yapılan uygulamalar ya gelişigüzeldir ya da bugün neredeyse geçerliliğini yitirmiş geleneksel uygulamalardır. Her iki durumun da olumlu sonuç vermesi tesadüflere bağlıdır. Oysa eğitim tesadüflerle yürütülecek bir etkinlik değildir. Öğretmenin sınıf yönetimi sürecinde takip ettiği yaklaşımın, öğrencilerin öğrenmelerinde, kişilik, zihinsel ve psikolojik gelişimlerinde ve moral – motivasyonları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Öğretmenlerin sınıf yönetimi konusundaki yetersizliklerinden kaynaklı olarak çoğu öğrencinin ya da öğrencilerin zarar gördükleri bilinmektedir. Aynı şekilde, istenmeyen davranışı doğru yönetemeyen bir öğretmen, sınıftaki zamanının çoğunu, istenmeyen öğrenci davranışlarını kontrol etmek için harcayacaktır.

Öğretmenlerin sınıf yönetimi sürecinde yaptıkları hatalı yaklaşım ve uygulamaları ortadan kaldırmak, yapacakları hataları önlemek için sınıf yönetimi konusunda yeterli hale gelmeleri gerekmektedir. Sınıf yönetimi sürecini gelişi güzelliğe ve tesadüflere bırakmak, gelecekte öğrenciler üzerinde telafisi güç hasarlar bırakabilir. Hiçbir öğretmenin buna hakkı yoktur. Öğretmen mesleği gereği bilmediği konularda kendini geliştirmelidir.

Öğrencilerin öğrenmelerinin, akademik başarılarının artırılması, kişiliklerinin dengeli gelişimleri, moral ve motivasyonlarının yüksek olması için öğretmenin sınıf içinde göstereceği olumlu tutum ve davranışların önemi büyüktür. Bunun için de öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının, alanında bilimsel verilere bağlı olarak hazırlanan bu sınıf yönetimi kitabını okumaları önemle tavsiye edilir. Bu sayede, sınıf yönetimiyle ilgili temel kavramlar, sınıf yönetimini etkileyen değişkenler, sınıfta etkili iletişim, sınıf kuralları ve sınıfta disiplin, sınıf yönetimi modelleri, sınıf ortamının fiziksel düzenlemesi, öğretim etkinliklerinin düzenlenmesi, Sınıfta zaman yönetimi, sınıfın ilişki düzeni, sınıfta davranışların yönetimi, sınıfta öğretim ortamı ve demokrasi, Sınıfta motivasyonu sağlama, sanal sınıflar ve yönetimi ve kapsayıcı eğitimde sınıf yönetimi konularında teorik ve uygulama

yönünden yeterli bir donanıma sahip olunacaktır. Unutulmamalı ki, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin başarılı olabilmesinin ön koşulu, etkili bir sınıf yönetiminden geçer.

Özetle bu kitap, öğretmen ve öğretmen adaylarının, sınıf yönetimi konusunda bilgi edinmelerini ve edindikleri bilgileri etkili bir biçimde uygulamaya dönüştürebilmelerine yardımcı olmak biçiminde hazırlanmıştır. Bu kitabın hazırlanmasında yazıları ile katkıda bulunan tüm akademisyenlere, her defasında desteklerini hissettiğimiz Pegem'e ve çalışanlarına teşekkürlerimizi içtenlikle sunarız.

Eylül 2022

Editörler

Doç. Dr. İbrahim GÜL

Doç. Dr. Yüksel GÜNDÜZ

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Doç. Dr. İbrahim GÜL - Doç. Dr. Yüksel GÜNDÜZ

1. Bölüm: Sınıf Yönetimiyle İlgili Temel Kavramlar

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ASLAN, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2724-0445

Dr. Ümit DOĞAN, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0002-8144-9744

2. Bölüm: Sınıf Yönetimini Etkileyen Değişkenler

Doç. Dr. Ertuğ CAN, Kırklareli Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-0885-9042

3. Bölüm: Sınıf Yönetimi Modelleri

Doç. Dr. Kıvanç BOZKUŞ, Artvin Çoruh Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4787-3664

4. Bölüm: Sınıf Disiplini ve Kuralları

Prof. Dr. Tuğfan AYTAÇ, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6103-3530

5. Bölüm: Sınıf Ortamının Fiziksel Düzenlenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ASLAN, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2724-0445

Ayşe Hülya BAYDIN ASLAN, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0003-3054-5258

6. Bölüm: Sınıfta Etkili İletişim

Doç. Dr. Fırat Kıyas BİREL, Dicle Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7463-9067

7. Bölüm: Sınıfta Motivasyonu Sağlama

Prof. Dr. Atıla YILDIRIM, Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-0904-4336

8. Bölüm: Öğrenme-Öğretme Sürecinin Düzenlenmesi

Doç. Dr. Salih AKYILDIZ, Karadeniz Teknik Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-8569-7411

9. Bölüm: Sınıfta Öğretim Ortamı ve Demokrasi

Doç. Dr. İbrahim GÜL, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0501-8221

10. Bölüm: Sınıfın İlişki Düzeni

Doç. Dr. Yüksel GÜNDÜZ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-4710-8444

11. Bölüm: İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla Başetme Yöntemleri

Prof. Dr. İ. Bakır ARABACI, Fırat Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-6703-4665

12. Bölüm: Kapsayıcı Eğitimde Sınıf Yönetimi

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Akif KARAL, Sinop Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-7721-3555

13. Bölüm: Sınıfta Zaman Yönetimi

Doç. Dr. Fırat Kıyas BİREL, Dicle Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-7463-9067

14. Bölüm: Sanal Sınıflar ve Yönetimi

Doç. Dr. Ertuğ CAN, Kırklareli Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0885-9042

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİYLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Giriş.....	2
Okul Yönetimi.....	2
Sınıf Yönetimi	3
Sınıf Yönetimi Yaklaşımları.....	4
Geleneksel Sınıf Yönetimi Yaklaşımı	4
Çağdaş Sınıf Yönetimi Yaklaşımı.....	5
Sınıf Yönetimi Boyutları	6
Etkili Sınıf Yönetimi	8
Sınıfın Temel Özellikleri.....	9
Kaynakça.....	11

2. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİNİ ETKİLEYEN DEĞİŞKENLER

Giriş.....	16
Sınıf Yönetiminin Önemli Değişkenleri.....	16
Uzak Çevre	17
Yakın Çevre	18
Sınıf Yönetimini Etkileyen Değişkenlerin Sınıflandırılması.....	19
Sınıf Yönetimini Etkileyen Sosyal Değişkenler	20
Aile	20
Toplumun Norm ve Değerleri	24
Çevre	25
Beklentiler	26
Kitle İletişim Araçları	26
Sınıf Yönetimini Etkileyen Eğitsel Değişkenler	28
Okul Yönetimi.....	28
Öğretmen	28
Eğitim Programı	30
Sınıf Ortamı	30

Sınıf Kuralları.....	31
Sınıf Yönetimini Etkileyen Psikolojik Etkenler	32
Öğretmen Davranışları.....	32
Öğrenci Davranışları	33
Kaynakça.....	35

3. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİ MODELLERİ

Giriş.....	38
Sınıf Yönetiminin Kapsamı ve Alanı.....	38
Sınıf Yönetimi Modelleri	40
Tepkisel Model.....	41
Önlemsel Model	44
Gelişimsel Model.....	47
Bütünsel Model.....	48
Kaynakça.....	49

4. BÖLÜM

SINIF DİSİPLİNİ VE KURALLARI

Giriş.....	52
Sınıf Disiplini	52
Sınıf Disiplin Modelleri	53
Sınıf Kuralı ve Prosedürleri.....	60
Sınıf Yönetiminde Kuralların Önemi.....	60
Sınıf Kurallarının Geliştirilmesi	61
Sınıf Kurallarının Öğretilmesi	63
Sınıf Kurallarının Belirlenmesinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar.....	64
Sınıf Kurallarının Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	65
Sınıf Kurallarına İlişkin Örnekler ve Etkinlikler	66
Sınıf Kuralları ve Disiplin İlişkisi	67
Kaynakça.....	68

5. BÖLÜM**SINIF ORTAMININ FİZİKSEL DÜZENLENMESİ**

Giriş.....	72
Sınıf Yönetiminde Fiziksel Boyut	72
Sınıfın Büyüklüğü ve Öğrenci Sayısı	73
Sınıfın Aydınlatılması	75
Sınıfın Isıtılması.....	76
Gürültü Seviyesi	77
Temizlik ve Hijyen	78
Görünüm ve Estetik.....	79
Renk	80
Eğitsel Araçlar	81
Sınıfta Yerleşim/Oturma Düzenleri	83
Klasik Oturma Düzeni	84
Bireysel Oturma Düzeni.....	84
Tek Grup Oturma Düzeni.....	85
Grup Oturma Düzeni	85
Kaynakça.....	86

6. BÖLÜM**SINIFTA ETKİLİ İLETİŞİM**

İletişimin Tanımı ve Tarihçesi	92
İletişim Çeşitleri	93
Sözel İletişim	94
Beden Dili ile İletişim.....	95
Yazılı İletişim	97
Okulda İletişim	97
Sınıfta İletişim	101
Sınıf ve Teknolojik İletişim.....	103
Sınıftaki İletişim Güçlükleri.....	105
Kaynakça.....	107

7. BÖLÜM

SINIFTA MOTİVASYONU SAĞLAMA

Giriş.....	110
Motivasyon Kavramı.....	110
Sınıfta Motivasyonun Önemi.....	111
Belli Başlı Motivasyon Kuramları.....	112
İçerik Kuramları	116
Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı	116
Alderfer'in ERG Kuramı	120
McClelland'ın Öğrenilmiş İhtiyaçlar Kuramı.....	121
Herzberg'in Çift Faktör Kuramı	121
Süreç Kuramları.....	122
Sosyal Bilişsel Kuram	122
Adams'ın Eşitlik Kuramı	123
Vroom'un Beklenti Kuramı.....	123
Porter-Lawler Geliştirilmiş Beklenti Kuramı	124
Locke'un Hedef Belirleme Kuramı.....	124
Sınıf Yönetiminde İçerik Kuramlarından Yararlanma.....	125
Sınıf Yönetiminde Süreç Kuramlarından Yararlanma	125
Kaynakça	127

8. BÖLÜM

ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİNİN DÜZENLENMESİ

Giriş.....	130
Etkili Öğretmen Nitelikleri	130
Öğrenme-Öğretme Süreci.....	131
Öğretim Hizmetinin Niteliği	132
Öğrenme-Öğretme Sürecinin Yönetimi.....	133
Öğrenme-Öğretme Sürecinin Girdileri.....	134
Hazırlık/Giriş Basamağı.....	138
Bilgiyi Sunma.....	141
Uygulama	142
Sonuç Etkinlikleri.....	143
Farklı Öğretim Stratejilerinin Öğretim Etkinliklerine Uygulanması	143
Doğrudan Öğretim Stratejileri	144
Dolaylı Öğretim Stratejileri.....	145
Kaynakça.....	146

9. BÖLÜM

SINIFTA ÖĞRETİM ORTAMI VE DEMOKRASİ

Giriş.....	150
Sınıfta Etkili Öğretim Ortamı Oluşturma.....	150
Öğrenmeye Uygun Ortam Yaratma.....	152
Sınıfta Öğrenci-Öğrenci Etkileşimi.....	155
Okulda Demokrasi.....	156
Sınıfta Demokrasi.....	157
Öğrencileri Karara Katma.....	159
Tartışma Ortamı Yaratma.....	159
Sınıf Temsilcilerinin Seçimi.....	160
Demokrasinin Yaparak Yaşayarak Öğrenilmesi.....	161
Demokratik Eğitim-Toplum İlişkisi.....	162
Kaynakça.....	164

10. BÖLÜM

SINIFIN İLİŞKİ DÜZENİ

Giriş.....	168
Sınıfta İlişki Dokusu.....	168
Grup Dinamiği Açısından Sınıf İlişki Düzeni.....	170
Birincil Gruplar.....	171
İkincil Gruplar.....	171
Sınıfta Olumlu İklim Oluşturma.....	172
Yarışmacı İklim.....	174
İşbirlikçi İklim.....	174
Sınıfta İlk Günler ve Tanışma.....	175
İlk Günler.....	175
Tanışma.....	176
Sınıfta İlişki Düzenini Etkileyen Olumsuz Tutumlar.....	177
Korku.....	177
Kaygı.....	177
Heyecan.....	178
Sınıf İçinde Öğretmenin Yeri.....	179
Sınıfta Güç İlişkisi.....	180
Demokratik Sınıf Ortamı.....	180
Sınıfta Çatışma Yönetimi.....	182
Kaynakça.....	183

11. BÖLÜM

İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARIYLA BAŞETME YÖNTEMLERİ

Giriş.....	188
Sınıfta Davranış Yönetimi	188
İstenen Davranış.....	190
İstenmeyen Davranış	190
Dijital Teknoloji ve İstenmeyen Davranış	192
İstenmeyen Davranışların Nedenleri.....	192
Öğrencinin Kişisel Özelliğinden Kaynaklanan Sorunlar.....	192
Okul Ortamından Kaynaklanan Sorunlar	193
Öğretmenden Kaynaklanan Sorunlar	193
Sosyal Çevreden Kaynaklanan Sorunlar	193
İstenmeyen Öğrenci Davranışları	194
İstenmeyen Davranışlara Yönelik Baş Etme Stratejileri	195
Doğal ve Mantıksal Sonuçlardan Yararlanma	196
Görmezden Gelmek.....	197
Davranışı Görmek, Göz Teması Kurmak, Jest ve Mimikler	197
Ses Tonunu Yükseltmek, Etkinlik Değiştirmek, Fiziki Yakınlık Sağlamak.....	198
Dokunma.....	198
Sözlü Olarak Uyarma.....	199
Öğrenci ile Görüşme.....	199
Okul Rehber Öğretmeni ile Görüşme ve Okul Rehberlik Servisine Başvurma..	199
Aile ile Görüşme.....	200
Sorun Çözme Yaklaşımı	200
Ceza Vermek, Disiplin İşlemlerine Başvurmak	201
Kaynaklar.....	202

12. BÖLÜM

KAPSAYICI EĞİTİMDE SINIF YÖNETİMİ

Giriş.....	206
Kapsayıcı Eğitim	207
Problem Davranış.....	207
Öğretmen Yönetimindeki Stratejiler.....	208
Planlama: Öğrenme İçin Evrensel Tasarım.....	209
Öğretimin Yöntemi: Açık Öğretim (Explicit Instruction; EI)	209

Öğretime Yönelik Müdahaleler	210
Sosyal Kabule Yönelik Müdahaleler.....	212
Olumlu Davranışlara Ulaştırabilecek Müdahaleler	214
Akran-Aracılı Stratejiler	216
Akran Eğitimi	216
Akran-Aracılı Öğrenme Stratejisi (PALS)	217
Akran Arkadaş Programları	218
Bireyin Kendi Yönetimindeki Stratejiler	219
Kendine Yönerge/İpucu Verme	219
Kendini Değerlendirme.....	220
Kendini Pekiştirme	220
Kendini İzleme	220
Kaynakça.....	221

13. BÖLÜM

SINIFTA ZAMAN YÖNETİMİ

Giriş.....	226
Zaman Kavramı, Tanımı ve Önemi	226
Zamanın Özellikleri	229
Sınıfta Zaman Düzeni ve Yönetimi	232
Derse Hazırlanma	233
Zaman Tasarımı.....	233
Sunu ve Uygulama	234
Dönüt Alma ve Değerlendirme.....	235
Sınıfta Zaman Yönetimini Etkileyen Faktörler.....	236
Sınıfta Zaman İşlevsel ve Amaçlara Uygun Nasıl Düzenlenmeli?	237
Sınıfta Zamanın Olumsuz Yönde Kullanılmasına Neden Olan Bazı Unsurlar	238
Zamanın Etkin Kullanımı İçin Öğretmenlere Öneriler	240
Kaynakça.....	242

14. BÖLÜM**SANAL SINIFLAR VE YÖNETİMİ**

Giriş.....	244
Sanal Sınıf Kavramı.....	244
Sanal Sınıf Ortamı ve Özellikleri.....	245
Sanal Sınıf Araçları.....	245
Sanal Sınıfların Üstün ve Zayıf Yönleri.....	247
Sanal Sınıfların Yönetimi	248
Sanal Sınıf Yönetimi Değişkenleri.....	249
Sanal Sınıf Yönetimi Boyutları.....	250
Sanal Sınıf Yönetiminde Karşılaşılabilecek Sorunlar.....	254
Sanal Sınıf Yönetiminde Dikkate Alınması Gereken Özellikler.....	255
Kaynakça.....	256
Editörler Hakkında.....	259
Yazarlar Hakkında.....	260

1. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİYLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ASLAN, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2724-0445

Dr. Ümit DOĞAN, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0002-8144-9744

İçindekiler

Giriş

Okul Yönetimi

Sınıf Yönetimi

Sınıf Yönetimi Yaklaşımları

Geleneksel Yaklaşım

Çağdaş Yaklaşım

Sınıf Yönetimi Boyutları

Etkili Sınıf Yönetimi

Sınıfın Temel Özellikleri

Kaynakça

Giriş

Okul eğitim-öğretim etkinliklerinin yürütüldüğü mekânlardır. Okulun önemli bir alt sistemi sınıf, öğrencilerin öğrenmelerine belli davranışlar kazanmalarına yardım eden ortamlar olarak anlaşılmalıdır. Sınıf yönetiminde sıklıkla kullanılan temel kavramlar, anahtar kelimeler olarak düşünüldüğünde, bunların anlamları bilinmediğinde, verilmek istenen mesajın yerine ulaşması da zorlaşmaktadır. Bu açıdan düşünüldüğünde, temel kavramlar, verilen mesajların anlaşılabilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda yapılan bu çalışmada okul yönetimi, sınıf yönetimi, sınıf yönetimi yaklaşımları, geleneksel sınıf yönetimi yaklaşımı, çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımı, sınıf yönetimi boyutları, etkili sınıf yönetimi, sınıfın temel özellikleri kavramları üzerinde durulmuş ve gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Okul Yönetimi

İnsanoğlu var olduğu günden beri yaşamını sürdürmek amacıyla çevresiyle sürekli etkileşime girmiştir. Bu etkileşim sonucunda da birçok deneyimler elde etmiş ve bu deneyimlerini toplumda yer alan diğer bireylere aktarmıştır. Bu sa- yede bireyler, ailelerinden ve toplumun diğer üyelerinden bir şeyler öğrenmiş- lerdir. Öğrenmenin olduğu her durumda bir eğitimden söz etmek mümkündür (Bursaloğlu, 2001; Gürkan, 2006). Eğitim, insanın doğumu ile başlayan ve hayatı boyunca devam eden bir süreçtir. Bu süreçte insan birçok bilgi, beceri, değer ve tutum kazanır ki bu kazanımlar neticesinde bireyde bir takım davranış değişiklik- leri meydana gelir. Bireyde meydana gelen bu davranış değişiklikleri bireyin kendi yaşantısı yoluyla meydana gelmektedir (Erden, 1998). Toplumlar varlıklarını sür- dürmek için kendi kültürlerine ait özellikleri yeni kuşaklara aktarırlar ve bu sürece kültürleme denmektedir. Bu kültürleme süreci; evde, işyerinde, sokakta, okulda vs. her yerde bilinçli ve/veya bilinçsiz olarak oluşan öğrenmeleri kapsar. Toplumların günden güne karmaşıklaşan yapılarıyla birlikte kültürleme süreci de daha karma- şık bir hal almış ve toplumlar kültürleme sürecini uygun ortamlar düzenlemek suretiyle daha amaçlı daha planlı yapmaya başlamışlardır. Kültürlemenin amaçlı olarak gerçekleştirilmesi eğitim olarak tanımlanmaktadır (Fidan ve Erden, 1998; Şişman, 1999).

Eğitim en genel tanımıyla; *Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme süreci* olarak tanımlanmaktadır (Ertürk, 1994). Eğitimin bireysel, toplumsal, ekonomik ve siyasal olmak üzere dört tür işlevi olduğu söylenebilir. Bu işlevin yerine getirilmesinin sorumluları aile, sos- yal çevre ve okullardır. Okullar, bir eğitim ve kültür kurumudur ve bu kültürün

aktarımında gittikçe büyük sorumluluklar üstlenmektedirler. Okullar, gerek ailenin gerekse sosyal çevrenin düzensiz bir biçimde yaptığı kültür aktarımını amaçlı, düzenli ve bilimsel bir şekilde yapan eğitim örgütleridir (Öztürk, 1983). Bu örgütlerin yönetimi ile ilgilenen bilim dalı olan eğitim yönetimi; okulları da içine alan ve sistemlerin birleşimi ile çözümlemesini, eğitimle ilgili yasa ve yönetmelikleri, politikaları ve yönetim süreçlerini konu edinen; yönetimin ilke, kuram ve tekniklerinin eğitime uygulandığı disiplinlerarası bir bilim dalıdır. Yani eğitim yönetimi, eğitimin felsefesi ve bu felsefenin yapı taşı olan değerleri inceleyerek eğitim yöneticisinin davranış biçimlerine yön vermeye çalışır (Bursalıoğlu, 2000; Kohn, 1996). Eğitim yönetiminin bir alt basamağı ise okul yönetimidir.

Okul yönetimi, eğitim yönetimi ilkelerinin daha somut bir şekilde eğitim örgütlerinde uygulanmasıdır. Adından da anlaşıldığı üzere okul yönetimi, okulların; eğitimsel amaçlar doğrultusunda insan kaynakları ile maddi kaynakları bir araya getirerek en etkin biçimde iş görmesi ile ilgili ilke ve yöntemleri incelemektedir (İlgar, 2000; Taymaz, 1995; Toprakçı, 2008).

Sınıf Yönetimi

Eğitim yönetiminin ilk ve temel basamağı ise sınıf yönetimidir. Eğitim yönetiminin kalitesi büyük oranda sınıf yönetiminin kalitesine bağlıdır. Sınıf yönetimi amaçlı bir faaliyet olup istendik davranışların artması amacıyla uygun ortamı sağlama, öğretimi kolaylaştırma, destekleyici bir sınıf atmosferi yaratma ve bu atmosferi koruma, öğretim zamanının etkin kullanılması, öğrencilerin etkin katılımını sağlama kısacası sınıf içinde öğrenmenin sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilmesine yöneliktir (Bakıoğlu, 1999; Sadık, 2002).

Sınıf yönetimini, Başar (2009) Sınıf yaşamının adeta bir orkestra gibi yönetilmesi olarak tanımlarken; Erden (2008) ise sınıf ortamında hedefler doğrultusunda öğretim ve öğrenmenin meydana gelmesi adına, öğretmenin öğrenci davranışları ile öğrenme çevresini kontrol ederek düzenlemesi, değiştirmesi ile ilgili tekniklerin uygulanması ve etkinlikler bütünüdür. Şişman ve Turan (2004), sınıfta öğrencilerin bireysel yeteneklerinin geliştirilmelerine fırsat verilmesi ve potansiyellerini ortaya koyabilmelerine fırsat sağlayabilmek için sınıfta pozitif bir öğrenme iklimi oluşturma sürecidir. Celep'e (2004) göre ise sınıfın amacını gerçekleştirmek için sınıfta mevcut olan öğrenciler ile öğretim kaynaklarını eşgüdümleyip eyleme getirme süreci olarak tanımlanmaktadır. Tanımlar güz önünde bulundurulduğunda sınıf yönetiminin kendine has özelliklerinin olduğu açıktır. Tanımlardan da anlaşıldığı üzere sınıf yönetimi; öğretmen, öğrenci, zaman, eğitim programı, motivasyon, eğitim teknolojileri gibi sınıfta yer alan unsurların bilinçli ve sistematik ola-